

SCIENCE AND EDUCATION

ISSN 2181-0842 VOLUME 2, SPECIAL ISSUE 1

MAY 2021

SCIENCE AND EDUCATION

SCIENTIFIC JOURNAL

ISSN 2181-0842

VOLUME 2, SPECIAL ISSUE 1

MAY 2021

22.	Р.Мусурманов, М.Шерматов Таълим муассасаси ва ота-она ҳамжиҳатлиги ўқув интизомининг омили сифатида	197
23.	М.Қ.Раҳманова, Баргида Баҳадировна Миржалилова Касб таълими талабаларининг педагогик интеграция асосида ижтимоий мослаштириш омиллари	206
24.	С.Р.Абдалова Таълим сифатини оширишда ўқитиш технологияларининг ўрни ва роли	218
25.	А.М.Суяров, К.М.Хуррамов Молия тизими ва молиявий сиёсатда пул кредит тизими, банклар ва уларнинг бозор иқтисодиётидаги роли	229
26.	М.ДЖ.Тошов Развитие здоровьесберегающей компетенции специалистов профессионального образования	238
27.	Б.Н.Тўрақулов, Р.М.Бахтиёров Мутахассисларни тайёрлашда касбий фаолиятнинг ўзига хос хусусиятлари	245
28.	Жаббор Эшбекович Усаров, Акбар Номозович Расулов Иқтисодий билимларни шакллантириш давр талаби	255
29.	Ж.Э.Усаров, С.Ҳайдарова Фанни компетенциявий ёндошув асосида ўқитишнинг ўқувчи ёш психологик хусусиятларига боғлиқ жиҳатлари	266
30.	Ж.Э.Усаров, Г.Н.Шарипова, Ш.С.Абдусаматова Таълим самарадорлиги ва унинг амалиётдаги аҳамиятида талабаларнинг ўзини ўзи ривожлантириш компетентлигининг ўрни	276
31.	Ж.Э.Усаров, Л.Г.Бобоходжаева, Н.Юсупова Аралаш таълим шакли - педагогик таълим кластерининг замонавий ёндашуви сифатида	286
32.	Akram Yo'ldoshevich O'tayev Talabalar siyosiy madaniyatini takomillantirish omillari	296
33.	М.М.Халилова, Г.А.Исоқова Musiqqa madaniyati darslarida musiqa savodi faoliyati	306
34.	Фарида Эгамбердиева, Шаҳзода Эгамбердиева Инфографика - вербал медиаматнни креоллашган медиаматнга айлантирувчи восита	313
35.	G.O.Ernazarova Ta'lim muassasasining innovatsion faoliyatini joriy etish xususiyatlari	322

Фанни компетенциявий ёндошув асосида ўқитишнинг ўқувчи ёш психологик хусусиятларига боғлиқ жиҳатлари

Ж.Э.Усаров

С.Хайдарова

Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти

Аннотация: Мақолада таълим жараёнида ўқувчиларнинг психологик хусусиятларини инобатга олиш, фанга бўлган мотивини ошириш усуллари, илмий ҳамда инновацион ёндошувлар аҳамияти хусусида мулоҳаза юритилади.

Калит сўзлар: таълим жараёни, кўникма, компетенция, шахс психологияси, мантик, дерматоглифика, инновация.

Aspects of teaching science based on a competency-based approach related to the psychological characteristics of the student's youth

J.E.Usarov

S.Haydarova

Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

Abstract: The article discusses the importance of taking into account the psychological characteristics of students in the educational process, ways to increase their motivation for science, scientific and innovative approaches.

Keywords: educational process, skill, competence, personality psychology, logic, dermatoglyphics, innovation.

Умтаълим мактаблари битирувчилари тегишли фанни аъло ўзлаштирган бўлсада, кўпинча ностандарт вазиятларда кутилган натижани кўрсата олмасликлари, бошқача айтганда фанни яхши ўзлаштирадиган кучли ўқувчилар ҳам дарс пайтида ҳамда ҳаётида учрайдиган ностандарт вазиятга тегишли масалаларни ечишда ўрганган билим ва кўникмаларини қўллай олмасликларига гувоҳ бўламиз. Бунинг боиси ўқувчиларда маълум компетенцияларнинг етарли даражада шаклланмаганлигидир. Ушбу масаланинг ечими сифатида умумтаълим фанлари бўйича компетентлик ёндашувга асосланган узлуксиз таълимнинг Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда фанлардан амалга ошириш белгиланган. Асосий мақсад ўқувчиларнинг билим савиясини бугунги кун талабига мослаш, халқаро андозалар даражасига

кўтариш яъни, уларнинг эгалланган билим, кўникма ва малакаларини ўз шахсий, касбий ва ижтимоий фаолиятларида амалий қўллай олиш компетенцияларини шакллантиришга йўналтиришдан иборат.

Республикамиз таълим тизимидаги ва халқаро тажрибалар асосида география фанини ўқитишга янгича ёндошувлар: ўқитувчи ёрдамида тизимлашган илмий билимлар олиш асносида, билим ва кўникмаларини амалиётга жорий этиш, олган билимлардандан кундалик турмуш ва техникада самарали фойдаланиш малакасини яъни, ўқувчиларда компетентликни шакллантириш усуллари тадбиқ этилмоқда.

Фаолиятли ёндашув - фан мазмунига максимал даражада амалий компоненталарни (лаборатория ишлари, намойиш-тажрибалар, амалий ишлар, экскурсиялар) киритиш орқали таълим жараёнини ташкил этиш.

Шахсга йўналтирилган ёндашув - фан дастури мазмунини ҳар бир таълим олувчини кундалик ҳаётида муҳим ҳисобланган, адекват хулқли (онгли, аниқ мақсадли, умумқоидаларга бўйсунувчи, шароитга мослашувчан) инсон қилиб шакллантириш.

Компетенциявий ёндашув – эгаллаган билимларини кундалик ҳаётда амалга қўллай олиш, амалий фаолият асосида унверсал кўникмани шакллантириш каби тамойилларни географияни ўқитишга самарали тадбиқ этиш кўзда тутилган.

Ўқувчиларда мазкур кўникмаларни шакллантириш ўтилган ҳар бир мавзу мазмунини ёритишда уларнинг кундалик турмушда қўлланилиш доираси ва чегараларини, инсоният ва умумбашарият бугуни ва келажаги билан боғлиқ жиҳатларини ўқувчилар онгига сингдириб бориш орқали амалга оширилади[1]. Бунда ўқувчиларга мазкур фаннинг ҳаётий, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий зарурат эканлигини аниқлаш муҳим ҳисобланади. Ўқувчиларнинг таянч ҳамда фани ўзлаштиришдаги хусусий компетенцияларини биргаликда шакллантиришда ўқувчи шахсининг психологик хусусиятлари, унга таъсир этувчи ички ва ташқи омиллар мавжудки, таълим самарадорлигини оширишда ўқитувчилар бу жиҳатларни эътиборга олиши зарур бўлади. Яъни, таълим жараёнини ташкиллаштираётган ўқитувчи учун таълим олувчининг психологик ривожланиш концепциясини билиш муҳим ҳисобланади. Маълумки, инсон психологияси ташқи муҳит ҳосиласи сифатида шаклланади ҳамда мавжуд ташқи шароит ва ташқи муҳит ўқувчилар психологиясига билвосита, шу муҳитдаги фаолияти орқали таъсир қилади. Шу сабабдан, таълимда, хусусан, ўрта умумтаълим мактаблар ида

¹ Васильева Ирина Васильевна. “Проектная и исследовательская деятельность учащихся как средство реализации компетентностного подхода при обучении физике в основной школе” Автореферат. к.п.н., Москва, 2008

фанни ўқитиш жараёнида ўқувчи шахсига ҳам янги, муҳим тадқиқот объекти сифатида қараш зарурати туғилади.

Ўқувчиларнинг тажриба ўтказиш, табиатни кузатиш жараёнида ҳамда амалий ишларни мустақил бажаришдаги юқори эмоционал психологик ҳолатларининг инобатга олиниш зарурати эса, география ўқитишнинг яна бир ўзига хос хусусиятини ташкил этади.

Таълим-тарбия жараёнида ўқувчиларнинг психологик ҳолати, хусусиятлари муҳим ўрин тутди. Америкалик Ж.Брунер фикрича, ҳар бир ўқувчи ихтиёрий фанни тўлақонли ўзлаштириши мумкин. Фақатгина унинг ёшига мос ўқитиш методикасини тўғри танлаш лозим. Бу назарий ва педагогик жиҳатдан амалга оширилиши мумкин бўлган ҳолат ҳисобланиб, шу ўринда бу фикрнинг давоми сифатида баъзи мулоҳазалар билдириш мумкин. Табиат қонунлари, юз бераётган жараёнлар ва ҳодисаларнинг моҳиятини англашда ўқувчиларнинг фикрлашлари талаб этилади. Ўқувчиларнинг ижодий қобилиятини ўстириш, мантиқий фикрлашини ривожлантириш, абстракт тафаккурини шакллантириш педагогиканинг, ўқитиш методикасининг муҳим масаласи ҳисоблангани ҳолда, инсоннинг генетик муҳри (ирсияти)га ҳам боғлиқ бўлади.

Ҳозирги даврда психология фанида ҳодисаларни психологик жараёнларга, ҳолатларга, шахснинг хусусиятларига ажратиш қабул қилганлиги муҳим аҳамиятга эга. Бундай ёндошувлар психолог Б.Г.Ананьевнинг фикрича, дастлабки материаллар, бир томондан, психик функциялар, хулқнинг, иккинчи томондан, элементар мотивлар ҳисобланади. Олимнинг мулоҳазасича, бу кўшимчалар “генетик маъно касб этиб, физиологиясидан мия механизмларини умумпсихологик ва нейрогуморал регуляторларини қамраб олиш психологияга ўтишга имкон беради”².

Ўсмирлик даври онтогенезига оид ўтказилган тадқиқотлар³ ва замонавий кўп ўлчовли статистик таҳлиллар асосида, инсондаги ўзгарувчанлик аломатлари: тана ўлчамлари, бош ва юз қисми, дермотоглифик белгилари, шахснинг психологик хусусиятлари комплекс ҳолда ўрганилганда, инсоннинг характери, дермотоглифик ва психологик белгилари уларнинг умумий конституционал структурасига боғлиқ бўлар экан. Эътиборли томони, бармоқлардаги чизиқлари комбинацияларидан организмнинг барча тизимлари фаолиятининг ўзига хослиги ҳақида хулоса қилса бўлади. Бу ўз навбатида инсон характерининг асосий хусусиятлари, маълум бир жисмоний юкламаларга

² Умумий психология. Э.Ғозиев. Ўзбекистон файласуфлар миллий жамияти нашриёти. Тошкент-2010. 151-бет.

³ Негашева Марина Анатольевна. Морфологическая конституция человека в юношеском периоде онтогенеза (интегральные аспекты) : диссертация ... доктора биологических наук : 03.00.14. Москва, 2008. - 408 с.

мойиллиги, ўзини қайси соҳаларда самарали (истикболли) намоён қила олишлигини ҳам кўрсатади.

Дерматоглификанинг илмий асосларига кўра, инсоннинг ички яширин қобилиятлари унинг генида муҳрланган бўлади ва маълум маънода келажак фаолиятини башорат қилиш имконини беради. Яъни, инсоннинг генетик ҳолатига қараб унинг психологик хусусиятларини уйғунлаштириш мумкин. Ўқувчиларнинг психологик концепциясини белгилаш орқали эса, уларнинг ўқиш мотивини ошириш, фанни ўқитиш самарадорлигига ижобий таъсир кўрсатиши мумкин.

Психологик ва дидактик тадқиқотлар шуни кўрсатадики, таълим жараёни ўқувчиларга нафақат тизимли билим бериш балки, ўзликни англаш кўникмаларини ҳам шакллантиришни тақозо этади⁴. Бугунги кунда ўқувчиларга “билимни қай тарзда бериш керак?”, уларга “берилаётган материалларни ўзлаштириши учун қандай ёндошувлар талаб қилинмоқда?”. Бу масалага географияни ўқитиш мисолида, қарайдиган бўлсак ўқувчиларнинг ёш психологик хусусиятларини инобатга олган ҳолда биринчи навбатда ўқув фаннинг мақсади, таълим мазмуни, қўлланилиш имкониятларини уларга тушунарли ва қизиқарли қилиб етказиб бериш талаб қилинади. Географиянинг олам сирларини намоён этаётган ёки инсон қўли билан яратилган қисми ҳақида талабалар ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдиришади, бу эса табиийки мавжуд тушунчаларини илмий асосланган фикрга айланттириш, компетенциявий ёндошув кўникмасини пайдо қилишга ўзининг ижобий таъсирини кўрсатади. Фан мавзусини назарий жиҳатдан батафсил ёритиш ва амалий кўникмалар ҳосил қилишда мавжуд адабиётлардан, интернет маълумотларидан самарали фойдаланиш билан бир қаторда кундалик реал ҳаётимиздаги ҳодисалар, ҳаракатлар ва жараёнлардан дарс мобайнида фойдаланиш мақсадга муфовикдир.

Масаланинг яна бир муҳим жиҳати сифатида, бугунги кун ўқувчи ёшларнинг аксариятида ўқишга бўлган қизиқишга нисбатан, турли ўйинларга бўлган мойиллик юқори эканлигини таъкидлаб ўтиш мумкин.

Картадаги формула, чизмалар, расмларнинг ўзаро мантиқий алоқадорлиги, масала моҳияти ва таърифлари, ҳаётдаги қўлланилиш аҳамияти ҳақидаги фикрларни ривожлантириш, мустаҳкамлаш ҳам муҳим аҳамият касб этади. Дарсини бу тарзда ташкил этиш, педагоглардан бирмунча вақт ва изланишларни талаб қилсада, дарс пайтидаги асабийлашиш ва келишмовчиликларнинг олдини олиш билан бирга ўқувчиларнинг дарсга, фанга

⁴Основной методики преподавания физики. А.В.Перышкин, В.А.Разумовский, В.А.Фабрикант. Москва.1984, 187-190 бетлар

ва ўқитувчисига бўлган муносабатини ижобий томонга ўзгартиради яъни, монотон дарс ўтиш услубидан воз кечишга олиб келади.

Демак, педагог таълим жараёнини тўғри ташкиллаштириш учун нафақат фанни назарий ва методик жиҳатдан мукамал билимга эга бўлиши балки, ўқувчилар билим ва кўникмаларини шакллантиришнинг умумий психологик қонуниятларни ҳам яхши билиши талаб этилади. Бунда ўқувчиларнинг ёш хусусиятларини ва шахсий психологик жиҳатлари: қизиқиш ва мойилликлари, ўқишга, меҳнатга, жамоага ҳамда ўзига бўлган муносабатини, ирода ва эмоционал сифатлари: мустақил фикр ва ҳаракатлари, ташаббуси, ўз мақсадига қатъиятлилиқ, руҳий кечинмалари, турғун сезгилари, ўзига хос билиш фаолияти, ҳаракати ва ақлий ривожланиши: диққати, хотираси, мантиқий фикрлаши ва тафаккури, қобилияти назарда тутилади.

Ўқувчиларнинг психологик ривожланишини ҳаракатлантирувчи куч, бу эски ва олинаётган янги маълумотларнинг қарама-қаршилигидир. Таълимсиз тўлақонли ривожланиш бўлиши мумкин эмас. Айни пайтда, ўқиш ўқувчининг ички ривожланиш қонунларига ҳам салбий таъсир ўтказмаслиги лозим. Яъни, таълим олиш имкониятлари кенг, лекин чегарасиз эмаслиги ҳам ёддан чиқмаслиги керак.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, ўрганувчиларни ўрганмасдан, улар онгига табиат қонунларини сингдириб бўлмайди яъни, ўқувчининг таълим олишга қай даражада тайёргарлиги, унинг психологик омиллари ҳам муҳим педагогик жиҳат ҳисобланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Васильева Ирина Васильевна. “Проектная и исследовательская деятельность учащихся как средство реализации компетентностного подхода при обучении физике в основной школе” Автореферат (Педагогика фанлари номзоди). Москва, 2008

2. Умумий психология. Э.Ғозиев. Ўзбекистон файласуфлар миллий жамияти нашриёти. Тошкент-2010. 151-бет.

3. Негашева М.А. Морфологическая конституция человека в юношеском периоде онтогенеза (интегральные аспекты). Докторлик диссертацияси. Москва, 2008.

4. Geography Education Research Recommendations and Guidelines for Research in Geography Education: http://media.nationalgeographic.org/assets/file/NGS_RoadMap_GERC_6-21.pdf

5. Jabbor Eshbekovich Usarov. (2017). Formation Competence at Pupils as the Factor of Increase of Education’s Efficiency. Theoretical & Applied Science, 53(9), 79-82.

6. Jabbor Usarov. (2019, June). Using Teaching Methods for Development Pupil Competencies. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 15(1), 272-274.
7. Mukhamedov Gafurdjan Isroilovich, & Usarov Djabbar Eshbekovich. (2020). Technologies for the Development of Competencies in Physics in General Secondary Education using Multimedia Resources. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 9(3), 2677-2684.
8. Usarov Djabbar Eshkulovich, & Suyarov Kusharbay Tashbaevich. (2020). Developing Pupils' Learning and Research Skills on the Basis of Physical Experiments. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(02), 1337-1346.
9. Usarov Jabbor Eshbekovich, Eshnayev Nortoji Jumayevich, and Haydarova Surayyo Abdusalomovna, "DEFECTS IN SCIENTIFIC RESEARCH OF THE PROBLEMS OF SPIRITUAL AND MORAL CRISIS AND ITS SOLUTION", *IEJRD - International Multidisciplinary Journal*, vol. 5, no. 8, p. 6, Nov. 2020.
10. Usarov Jabbor Eshbekovich, Eshnayev Nortoji Jumayevich, and Kodirov Ikrom Davronovich, "PROBLEMS OF FORMATION OF LEARNING MOTIVES IN PUPILS", *IEJRD - International Multidisciplinary Journal*, vol. 5, no. 8, p. 6, Nov. 2020.
11. Xutorskoy A.V. Kompetentnostniy podxod v obuchenii. Nauchno-etodicheskoe posobie. / A. V. Xutorskoy. — M.: Izdatelstvo «Eydos»; Izdatelstvo Instituta obrazovaniya cheloveka, 2013. — S.73.
12. USAROV J. E. INKLYUZIV TA'LIMNING NAZARIY VA KONTSEPTUAL MASALALARI //INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. *SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL*. – 2021. – T. 1. – №. 02. – С. 37-46.
13. Usarov J.E. O'quvchilarning malakasini shakllantirish Ta'lim samaradorligini oshirish omili sifatida // *Nazariy va amaliy fan*. - 2017. - T. 53. - №. 9. - S. 79-82.
14. Usarov J. E. Competent Approach for Teaching Physics in Secondary and Post-secondary Educational Institutions // *Eastern European Scientific Journal*. – 2016. – №. 3.
15. Ravshanov J. F. The importance of working with terms and concepts in teaching history. – 2020.
16. Ravshanov J. F. Some methods of working with historical concepts in history lessons // *Международная научно-рецензируемая онлайн конференция «Современная психология и педагогика: проблемы, анализ и результаты*. – 2020. – Т. 1. – №. 2. – С. 439-443.

17. Fayzullayevich R. J. FORMATION OF KEY COMPETENCIES IN HISTORY LESSONS.

18. Равшанов Ж. Ф. НЕКОТОРЫЕ МЕТОДЫ РАБОТЫ С ПОНЯТИЯМИ И ТЕРМИНАМИ НА УРОКАХ ИСТОРИИ //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. Special Issue 4.

19. Fayzullayevich R. J. IMPORTANCE OF CLASSIFICATION OF HISTORICAL TERMS AND CONCEPTS.

20. Мусурмонов Р., Мусурманова М. Ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришда инновациялар //Academic research in educational sciences. – 2020. – №. 3. – С. 777-783.

21. Юнусов О. ЎЗБЕК МИЛЛИЙ САНЪАТИНИ ЎҚУВЧИ-ЁШЛАРНИНГ ОНГИГА СИНГДИРИШ ЙЎЛЛАРИ //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. Special Issue 4.

22. Туракулов Б. Н. РОЛЬ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ В ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ //European science. – 2020. – №. 3 (52).

23. Халилова М. А., Мухитдинова М. Мактабгача таълим ташкилотларида ахборот-компьютер технологияларини мусика тарбияси воситаси сифатида куллашнинг хусусиятлари //Халқ таълими. – 2020. – Т. 3. – №. 0056. – С. 4.

24. Эрназарова Г. О. Применение акмеологического подхода //Молодой ученый. – 2020. – №. 18. – С. 533-536.

25. Рахманова М. Қ. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ЎҚУВ МУНОЗАРАЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ЎҚИТУВЧИНИНГ ПЕДАГОГИК МАҲОРАТИ, ИЖОДҚОРЛИГИ ВА ФАОЛЛИГИ //Oriental Art and Culture. – 2020. – №. IV.

26. Курбонова М. Ф. Ёшларда креатив тафаккурни шакллантиришнинг педагогик асослари //Халқ таълими. – 2020. – Т. 3.

27. Rustamovna M. S. Psychological features of attitudes of students to their own health in conflict situations. journal of critical reviews. – ISSN-2394-5125 VOL 7, 2020. – №. 17. – С. 3071-3076.2020.

28. Haydarova S. et al. MIRZACHO'L O'LKASIDA EKOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI //Архив Научных Публикаций JSPI. – 2020.

29. Эгамбердиева Ш. Д., Эгамбердиева Ф. О. РЕКЛАМНЫЙ ТЕКСТ КАК ОСОБЫЙ ВИД ДИСКУРСА //Academic research in educational sciences. – 2021. – Т. 2. – №. 1.

30. Ashurbek S. FINANCIAL SYSTEM AND FINANCIAL POLICY.

31. Gafurdjanovna B. L. MIXED EDUCATION AS A MODERN PRODUCT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE //International Engineering Journal For Research & Development. – 2020. – Т. 5. – №. 8. – С. 5-5.

32. Бурханов А. А. Методика изучения вопросительных предложений: "Современный русский язык" для филологов-русистов. – 1993.

33. Yuldoshev O. TECHNOLOGY-CENTERED CIVILIZATION: GENESIS, DEVELOPMENT PROSPECTS.

34. I.Qodirov (2020). Zamonaviy umumta'lim maktablari boshqaruvida rahbarlik mahorati va mas'uliyati. Xalq ta'limi, 55-60 bet

35. Махкамова Ш. Р., Асадуллаева М. А. «ВЕЛИКИЙ ШЁЛКОВЫЙ ПУТЬ»: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КУЛЬТУР ЗАПАДА И ВОСТОКА В КОНТЕКСТЕ ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ МУЗЫКАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ //Science and Education. – 2020. – Т. 1. – №. Special Issue 4.

References

1. Vasilieva Irina Vasilievna. "Project and research activities of students as a means of implementing a competency-based approach in teaching physics in basic school" Abstract (Pedagogy of Fanlar Nomzodi). Moscow, 2008

2. General psychology. E.Goziev. Publishing House of the National Society of Philosophers of Uzbekistan. Tashkent-2010. Page 151

3. Negasheva M.A. Morphological constitution of a person in the adolescent period of ontogenesis (integral aspects). Doctorlik dissertation. Moscow, 2008.

4. Geography Education Research Recommendations and Guidelines for Research in Geography Education: http://media.nationalgeographic.org/assets/file / NGS_RoadMap_GERC_6-21.pdf

5. Jabbor Eshbekovich Usarov. (2017). Formation Competence at Pupils as the Factor of Increase of Education's Efficiency. Theoretical & Applied Science, 53 (9), 79-82.

6. Jabbor Usarov. (2019, June). Using Teaching Methods for Development Pupil Competencies. International Journal of Progressive Sciences and Technologies, 15 (1), 272-274.

7. Mukhamedov Gafurdjan Isroilovich, & Usarov Djabbar Eshbekovich. (2020). Technologies for the Development of Competencies in Physics in General Secondary Education using Multimedia Resources. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering, 9 (3), 2677-2684.

8. Usarov Djabbar Eshkulovich, & Suyarov Kusharbay Tashbaevich. (2020). Developing Pupils' Learning and Research Skills on the Basis of Physical

Experiments. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24 (02), 1337-1346.

9. Usarov Jabbor Eshbekovich, Eshnayev Nortoji Jumayevich, and Haydarova Surayyo Abdusalomovna, "DEFECTS IN SCIENTIFIC RESEARCH OF THE PROBLEMS OF SPIRITUAL AND MORAL CRISIS AND ITS SOLUTION", *IEJRD - International Multidisciplinary Journal*, vol. 5, no. 8, p. 6, Nov. 2020.

10. Usarov Jabbor Eshbekovich, Eshnayev Nortoji Jumayevich, and Kodirov Ikrom Davronovich, "PROBLEMS OF FORMATION OF LEARNING MOTIVES IN PUPILS", *IEJRD - International Multidisciplinary Journal*, vol. 5, no. 8, p. 6, Nov. 2020.

11. Hutorskoy A.V. Kompetentnostniy podhod v obuchenii. Nauchno-etodichesky psobiye. / A. V. Hutorskoy. - M.: Izdatelstvo "Eydos"; Izdatelstvo Instituta obrazovaniya cheloveka, 2013. -- S. 73.

12. USAROV J. E. THEORETICAL AND CONCEPTUAL ISSUES OF INCLUSIVE EDUCATION // INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. *SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL*. - 2021. - T. 1. - №. 02. - C. 37-46.

13. Usarov J.E. Formation of students' skills as a factor in increasing the effectiveness of education // *Theoretical and practical science*. - 2017. - T. 53. - №. 9. - P. 79-82.

14. Usarov J. E. Competent Approach for Teaching Physics in Secondary and Post-secondary Educational Institutions // *Eastern European Scientific Journal*. - 2016. - No. 3.

15. Ravshanov J. F. The importance of working with terms and concepts in teaching history. - 2020.

16. Ravshanov J. F. Some methods of working with historical concepts in history lessons // *International scientific-peer-reviewed online conference "Contemporary psychology and pedagogy: problems, analysis and results"*. - 2020. - T. 1. - No. 2. - S. 439-443.

17. Fayzullayevich R. J. FORMATION OF KEY COMPETENCIES IN HISTORY LESSONS.

18. Ravshanov Zh. F. SOME METHODS OF WORK WITH CONCEPTS AND TERMS IN HISTORY LESSONS // *Science and Education*. - 2020. - T. 1. - No. Special Issue 4.

19. Fayzullayevich R. J. IMPORTANCE OF CLASSIFICATION OF HISTORICAL TERMS AND CONCEPTS.

20. Musurmonov R., Musurmanova M. Innovations in the development of professional competence of teachers // *Academic research in educational sciences*. - 2020. - №. 3. - S. 777-783.

21. Yunusov O. WAYS TO INCLUDE UZBEK NATIONAL ART IN THE MIND OF STUDENT-YOUNG PEOPLE // Science and Education. - 2020. - T. 1. - №. Special Issue 4.

22. Turakulov BN ROLE OF INDIVIDUAL INTELLIGENT PECULIARITIES IN DISTANCE LEARNING STUDENTS // European science. - 2020. - No. 3 (52).

23. Xalilova M. A., Muxitdinova M. Features of the use of information and computer technology as a means of music education in preschool education // Public education. - 2020. - T. 3. - №. 0056. - C. 4.

24. Ernazarova GO Application of the acmeological approach // Young scientist. - 2020. - No. 18. - S. 533-536.

25. Raxmanova M. Q. PEDAGOGICAL SKILLS, CREATIVITY AND ACTIVITY OF A TEACHER IN ORGANIZING LEARNING DISCUSSIONS IN THE EDUCATIONAL PROCESS // Oriental Art and Culture. - 2020. - №. IV.

26. Kurbonova M. F. Pedagogical bases of formation of creative thinking in youth // Public education. - 2020. - T. 3.

27. Rustamovna M. S. Psychological features of attitudes of students to their own health in conflict situations. journal of critical reviews. - ISSN-2394-5125 VOL 7, 2020. - No. 17. - S. 3071-3076.2020.

28. Haydarova S. et al. OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF ECOTURISM IN MIRZACHUL REGION // Archive Nauchnyx Publication JSPI. - 2020.

29. Egamberdieva Sh. D., Egamberdieva FO ADVERTISING TEXT AS A SPECIAL KIND OF DISCOURSE // Academic research in educational sciences. - 2021. - T. 2. - No. one.

30. Ashurbek S. FINANCIAL SYSTEM

31. Gafurdjanovna B. L. MIXED EDUCATION AS A MODERN PRODUCT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE // International Engineering Journal For Research & Development. - 2020. - T. 5. - No. 8. - S. 5-5.

32. Burkhanov A. A. Method of studying interrogative sentences: "Modern Russian language" for philologists-Russianists. - 1993.

33. Yuldoshev O. TECHNOLOGY-CENTERED CIVILIZATION: GENESIS, DEVELOPMENT PROSPECTS.

34. I.Qodirov (2020). Leadership skills and responsibility in the management of modern secondary schools. Public Education, pp. 55-60

35. Makhkamova Sh. R., Asadullaeva MA "THE GREAT SILK ROAD": INTERACTION OF CULTURES OF THE WEST AND EAST IN THE CONTEXT OF THE PROBLEM OF MODERNIZATION OF MUSICAL EDUCATION IN UZBEKISTAN // Science and Education. - 2020. - T. 1. - No. Special Issue 4.